

เชิงหมิงลี่ : กบตันเงินในมาเลเซียที่กลายเป็นเทพเจ้า

สุรสิทธิ์ อมรรณชศักดิ์

สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาไทยและภาษาวัฒนธรรมตะวันออก คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ 10200

อีเมล: noom2517@yahoo.com

รับบทความ: 7 ตุลาคม 2562 แก้ไขบทความ: 17 ตุลาคม 2562 ตอรับบทความ: 18 ตุลาคม 2562

บทคัดย่อ: บทความนี้มุ่งนำเสนอประเด็นการกลายเป็นเทพเจ้าของเชิงหมิงลี่ หัวหน้ากลุ่มเงินแคะที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกบตันเงินคนแรกแห่งเมืองเซเรมบัน รัฐเนอเกอริเซิมปีตัน จากการศึกษาพบว่า หลังจากที่เชิงหมิงลี่ถูกฆ่า เยี้ยย่าไหล อติตลูกน้องของเชิงหมิงลี่ได้ย้ายไปทำเหมืองแร่ที่กัวลาลัมเปอร์ เป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้การบูชาเชิงหมิงลี่เป็นที่ประจักษ์ชัดขึ้น ตำแหน่ง “เซียนซือเหยีย” ที่ได้มาจากการทรงเจ้าเป็นเครื่องยืนยันในวัตถุประสงค้มุ่งก่อเกิดความศรัทธาในดวงวิญญาณของเชิงหมิงลี่ ทั้งนี้ มีตำนานเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกันระหว่างดวงวิญญาณของเชิงหมิงลี่กับเยี้ยย่าไหลอีกหลายเรื่อง เชื่อว่าเยี้ยย่าไหลมีความประสงค์ที่จะใช้เชิงหมิงลี่เป็นศูนย์รวมใจของชาวจีนแคะ เป็นแรงขับเคลื่อนในการสร้างฐานอำนาจ โดยกรรมกรเหมืองแร่ที่เป็นชาวจีนแคะยกย่องเชิงหมิงลี่ในฐานะเทพอารักษ์ประจำกลุ่มอาชีพของตน ซึ่งต่อมารกรรมกรเหมืองแร่ชาวจีนจากกลุ่มวัฒนธรรมอื่นๆ ก็บูชาในลักษณะดังกล่าวเช่นกัน ทำให้ความศรัทธาของผู้คนที่มีต่อเชิงหมิงลี่ขยายวงกว้างมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: เชิงหมิงลี่; มาเลเซีย; เทพเจ้า; เซียนซือเหยีย; เยี้ยย่าไหล

Sheng Mingli: A Chinese Kapitan Who is Deified as a God in Malaysia

Surasit Amornwanitsak

Chinese Section, Department of Thai Language and Eastern Languages and Culture,

Faculty of Liberal Arts, Thammasat University, Bangkok, 10200, Thailand

Email: noom2517@yahoo.com

Received: 07th October 2019   Revised: 17th October 2019   Accepted: 18th October 2019

Abstract: This article examines how Sheng Mingli, a Hakka community leader appointed as the first Chinese kapitan of Seremban, Negeri Sembilan, is worshipped as a god in Malaysia. The study finds that Ye Yalai, one of Sheng Mingli's subordinates who moved and worked in a tin mine in Kuala Lumpur after the brutal death of Sheng Mingli, is a key figure who started deifying him as "Xianshiye." Additionally, there are folktales about the connection between Sheng Mingli's spirit and Ye Yalai. One of them has it that Ye Yalai wanted to use Sheng Mingli as a symbol to unite Hakka people together and to strengthen his power over Chinese communities in Kuala Lumpur. Originally, only Hakka mine workers had deified Sheng Mingli as their god before the belief spread to Chinese mine workers from other culture groups.

Keywords: Sheng Mingli; Malaysia; Chinese god; Xianshiye; Ye Yalai

盛明利：马来西亚华人甲必丹的成神过程

黄汉坤

泰国法政大学人文学院泰语与东方语言文化系中文专业，曼谷，10200，泰国

电子邮箱：noom2517@yahoo.com

收稿日期：2019-10-07 修回日期：2019-10-17 接受日期：2019-10-18

摘要：本文主要讨论芙蓉市第一位客家华人甲必丹盛明利变成神的过程。据研究发现，盛明利被敌人砍头后，其主力助手叶亚来便到吉隆坡发展采锡矿事业，他是推动推动盛明利成神的关键人物，是通过乩童方式把盛明利称作“仙师爷”的人。此外，马来西亚还流传很多关于盛明利显灵故事，都与叶亚来有着密切关联。作者认为，叶亚来是想把盛明利作为马来西亚客家人的精神寄托，主要目的是让在地的客家人和睦、团结，推动客家人的组织实力。起初，盛明利被马来西亚客家人所供奉，是客家矿工的职业神，之后其信仰被其他方言族群所接受，便成为所有马来华人的神灵。

关键词：盛明利；马来西亚；神；仙师爷；叶亚来

ชาวจีนและองค์กรสมาคมลับในมาเลเซีย

มาเลเซียเป็นดินแดนที่มีประชากรชาวจีนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น กล่าวกันว่า เป็นชนกลุ่มน้อยที่มีประชากรมากที่สุดในประเทศ ชาวจีนในมาเลเซียยังดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของความเป็นจีนอย่างเหนียวแน่น ดังจะเห็นได้จากชาวจีนในมาเลเซียที่ไม่ปรับเปลี่ยนชื่อ-สกุลตามแบบชาวมลายู วิธีการดำรงชีวิตยังคงยึดตามธรรมเนียมปฏิบัติที่ตนเองคุ้นเคย นั่นก็คือวัฒนธรรมจีน แตกต่างจากชาวจีนในสังคมไทยที่มีการผสมผสานกลมกลืนทั้งด้านเชื้อชาติ ศาสนาและประเพณี จนทำให้ลูกหลานจีนในไทยกลายเป็นส่วนหนึ่งของชนชาติไทยอย่างแยกไม่ออก ซึ่งต่างจากชาวจีนในมาเลเซียอย่างเห็นได้ชัด แม้ว่าช่วงเวลาและสาเหตุแห่งการอพยพของชาวจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เหล่านี้จะไม่ต่างกันมากนัก

สันนิษฐานว่า ชาวจีนเดินทางมาอาศัยในดินแดนแหลมมลายูตั้งแต่สมัยราชวงศ์ถัง (ค.ศ. 618-907) แต่จำนวนชาวจีนเพิ่มมากขึ้นในยุคราชวงศ์หมิง (ค.ศ. 1368-1644) (武斌, 1998: 1250) ในเอกสารชิงฉางเจิงหล่าน 《星槎勝覽》 แปลไทยว่า “ชมเพลินเรียงสำเภา” ของเฟี้ยซิ่น (費信) ที่เดินทางสมุทรยatraพร้อมกับเจิ้งเหอ (鄭和) รวมทั้งสิ้น 4 ครั้ง ระหว่าง ค.ศ. 1409-1436 ได้จดบันทึกข้อความเกี่ยวกับวิถีชีวิตผู้คนในอาณาจักรมะละกา ตอนหนึ่งว่า “ชายหญิงมัดผมมวย ผิวกายสีดำ ในนั้นยังมีคนผิวขาว ซึ่งเป็นชาวจีน” (男女椎髻，身肤黑漆，间有白者，唐人种也) (冯承钧, 1938: 20) ความดังกล่าวไม่ได้ระบุถึงจำนวนของประชากรจีนที่แน่ชัด แต่การที่เจิ้งเหอได้สร้างศูนย์บัญชาการนอกประเทศที่เมืองมะละกาแห่งนี้ และทุกครั้งที่ออกเดินทางสมุทรยatra กองเรือมหาสมบัติจะแวะพักที่นั่นเพื่อเติมเสบียงอาหาร หรือรอคอยลมมรสุมเพื่อเดินทางกลับประเทศ (巩珍, 2017: 21) ย่อมหมายความว่า ดินแดนมะละกามีชุมชนจีนเกิดขึ้นแล้ว

ชาวจีนที่เข้ามาอาศัยในดินแดนแหลมมลายูส่วนใหญ่เป็นมีถิ่นฐานบ้านเกิดอยู่ทางตอนใต้ของจีน ส่วนมากเป็นชาวฝูเจี้ยน (ฮกเกี้ยน) และกวางตุ้ง (กวางตุ้ง)¹ สืบเนื่องจากพื้นที่

¹ การอ้างชื่อสถานที่ ชื่อบุคคลในบทความนี้จะใช้วิธีถอดเสียงด้วยภาษาจีนกลาง แต่เมื่อกล่าวถึงกลุ่มชาวจีนในวัฒนธรรมต่างๆ จะใช้วิธีเรียกตามที่นักวิชาการส่วนใหญ่ใช้ทั่วไป อาทิ ฮกเกี้ยน แต่จิว ไหล่า เป็นต้น

ดังกล่าวติดกับทะเล ผู้คนจึงมีความชำนาญการเดินเรือมากเป็นพิเศษ เช่นเดียวกับการค้าขายทางทะเลในสมัยนั้นก็เฟื่องฟูอย่างมาก จึงดึงดูดผู้คนที่อาศัยอยู่แถบนี้ให้แสวงหาโอกาสดำเนินทางออกสู่ทะเลเพื่อค้าขาย นอกจากนี้ สินค้าจากต่างชาติจำพวกเครื่องเทศ ของป่าก็มีราคาสูง และเป็นที่ต้องการจากตลาดจีนอย่างมาก ขณะเดียวกันสินค้าจากจีนก็เป็นที่ยอดนิยมจากนานาประเทศ ได้แก่ ผ้าไหม ไบซา เครื่องถ้วยจีน เป็นต้น

หมิงสี่อู่ 《明史》 หรือแปลไทยว่า พงศาวดารราชวงศ์หมิง ปรากฏข้อความที่น่าสนใจตอนหนึ่งแล้วว่า ในรัชศกเจิ้งเต๋อที่ 3 (正德三年) ตรงกับปี ค.ศ.1508 มีชาวจีนผู้หนึ่งนามว่า เซียวหมิงจิว (萧明举) ชาวเมืองวันอันในเจียงซี (江西万安人) ได้รับตำแหน่งเป็นท่งสี่อู่ (ตำแหน่งลามาจีนสมัยโบราณ) ให้กับราชสำนักมะละกา (张廷玉, 1974: 8418) แสดงให้เห็นถึงบทบาทและสถานะของชาวจีนในยุคสมัยนั้น ที่สามารถยกฐานะตนเองจากพ่อค้ามาเป็นข้าหลวงในราชสำนัก ส่วนการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของชาวจีนในดินแดนแห่งนี้ เชื่อว่าส่วนใหญ่ยังคงยึดตามแบบแผนวัฒนธรรมจีน ดังปรากฏหลักฐานทางโบราณคดี ได้แก่ ป้ายหลุมศพของชาวจีนจำนวนมากที่เนินเขาจีน (Bukit China) เมืองมะละกา ซึ่งพบตั้งแต่สมัยราชวงศ์หมิงจนถึงราชวงศ์ชิง จำนวน 173 หลุม ระหว่าง ค.ศ. 1614-1820 ซึ่งหลุมศพจำนวนหนึ่งเป็นของผู้นำชาวจีนด้วย (黄文斌, 2013: 13)

การอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานระลอกใหญ่ของกลุ่มชาวจีนในมาเลเซียเกิดขึ้นในช่วงกลางศตวรรษที่ 19 ซึ่งตรงกับเหตุการณ์สงครามฝิ่นและกบฏไท่ผิง (王国平, 1993: 43) เวลานั้นประชาชนรากหญ้าได้รับผลกระทบอย่างหนัก ผู้คนจำนวนมากตัดสินใจหนีความยากจนและความยุ่งยากทางการเมือง มุ่งสู่ดินแดนต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อแสวงโชคและหาแหล่งทำกินใหม่ที่ดีกว่า ขณะเดียวกัน ชาวจีนที่มาอยู่ก่อนได้ยกฐานะของตนเองขึ้นเป็นกลุ่มชนชั้นกลาง หรือที่ได้กลายเป็นหัวหน้ากลุ่มหรือชนชั้นนำไปแล้วนั้น ก็ต้องการแรงงานราคาถูกจากจีน เนื่องจากขณะนั้นมีความต้องการแรงงานทั้งจากภาคการเกษตร ในการปลูกต้นกะเมียบ พริกไทย และการทำเหมืองแร่ (王赓武, 1988: 229) จึงทำให้ประชากรชาวจีนเพิ่มขึ้นหลายเท่าตัว

ชาวจีนจากเมืองเดียวกัน หรือมณฑลเดียวกัน นิยมอพยพมาพร้อมกันเป็นกลุ่มก้อน เมื่อกลุ่มคนเหล่านี้มีจำนวนมากพอ รวมถึงมีผู้ประสบความสำเร็จทางธุรกิจหรือทางการเมืองแล้ว มักจะได้รับการยกย่องให้เป็นหัวหน้า และจะร่วมกันจัดตั้งเป็นสมาคมต่างๆ กระจายอยู่แทบทุกท้องที่มีชาวจีนอาศัยอยู่ เพื่อช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เช่น การจัดตั้งสมาคมแซ่ สมาคมทางวัฒนธรรม สมาคมถิ่นฐานบ้านเกิด สมาคมทางอาชีพ เป็นต้น และจะมีศาลเจ้าของแต่ละกลุ่มเป็นสถานที่ที่ใช้พบปะของสมาชิก ซึ่งสมาคมส่วนใหญ่ที่พบจะเป็นกลุ่มองค์กรทางวัฒนธรรม อาทิ สมาคมจีนแคะ สมาคมจีนแต้จิ๋ว สมาคมจีนไหหลำ สมาคมจีนฮกเกี้ยน สมาคมไหหลำ เป็นต้น การจัดตั้งสมาคมในลักษณะดังกล่าวเป็นการนำเอาประเพณีวัฒนธรรมเป็นตัวตั้ง แน่แน่นอนว่าวัฒนธรรมที่เหมือนกันยังสามารถสื่อถึงถิ่นฐานบ้านเกิดของกลุ่มบุคคลเหล่านั้นได้ด้วย เช่น ชาวจีนไหหลำก็คือผู้ที่อาศัยอยู่บนเกาะไหหลำ มีวัฒนธรรมความเชื่อในแบบของตน ซึ่งต่างจากกลุ่มวัฒนธรรมอื่น ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนมากที่สุด คือ กรณีความเชื่อในองค์เทพเจ้า กล่าวคือ ชาวจีนไหหลำนับถือเทพเจ้า 108 (一百零八兄弟公) และเจ้าแม่ส่วยเหวยเจิ้งเหนียง (水尾圣娘) หรือเจ้าแม่ทับทิมไหหลำ ในฐานะเทพเจ้าประจำถิ่น ใช้เป็นตัวแทนความเชื่อของกลุ่มตน เนื่องจากตำนานความศักดิ์สิทธิ์ของเทพเจ้ามีความเกี่ยวข้องกับชาวไหหลำหรือเกิดขึ้นในพื้นที่ของเกาะไหหลำ ดังนั้น ชาวกลุ่มวัฒนธรรมจีนไหหลำจึงยกย่องเทพเจ้าข้างต้นเป็นอย่างมาก แตกต่างจากชาวจีนกลุ่มวัฒนธรรมอื่น ที่แม้จะรู้จักตำนานความเชื่อดังกล่าว แต่จะไม่นำมาเป็นตัวแทนความศรัทธาในฐานะเทพเจ้าประจำกลุ่มของตน ขณะเดียวกันกลุ่มสมาคมทางวัฒนธรรมยังสามารถแยกเป็นกลุ่มย่อยๆ ตามพื้นที่ได้อีก เช่น กลุ่มเฉียนโจวและจิงโจว (泉漳帮) กลุ่มฝูโจว (福州帮) ที่ต่างล้วนรวมอยู่ในกลุ่มของวัฒนธรรมหมิ่น (闽) หรือวัฒนธรรมฮกเกี้ยน เนื่องจากกลุ่มวัฒนธรรมเหล่านี้ตั้งอยู่ในมณฑลฝูเจี้ยนนั่นเอง หากแต่กลุ่มเฉียนโจวและจิงโจว จะพูดภาษาสำเนียงหมิ่นใต้ (闽南语) หรือฮกเกี้ยนใต้¹ ส่วนกลุ่มฝูโจวจะพูดภาษาสำเนียงหมิ่นตะวันออก

¹ การอพยพของชาวจีนฮกเกี้ยนสู่ดินแดนทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีถิ่นฐานบ้านเกิดในเมืองเฉียนโจว (泉州) จิงโจว (漳州) ซยาเหมิน (厦门) ซึ่งสื่อสารกันด้วยภาษาหมิ่นใต้ ดังนั้นการอ้างถึงวัฒนธรรมฮกเกี้ยนของชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียจะหมายถึงกลุ่มวัฒนธรรมดังกล่าวเป็นหลัก

(闽东语) หรือยกเว้นตะวันออก โดยสำเนียงของแต่ละถิ่นจะมีความแตกต่างกัน นำมาซึ่งการแบ่งแยกเป็นวัฒนธรรมกลุ่มย่อยของวัฒนธรรมกลุ่มใหญ่อีกทีหนึ่ง

ในปี ค.ศ. 1674 ตรงกับแผ่นดินจีนสมัยจักรพรรดิคังซี (康熙皇帝) แห่งราชวงศ์ชิง ได้เกิดเหตุการณ์ที่ทำให้ชาวฮั่นไม่พอใจชาวแมนจู กระทั่งนำมาซึ่งการต่อต้านสมาคมลับ ภายใต้ชื่อว่า เทียนตี้ฮุย (天地会) หรือสมาคมฟ้าดิน ที่มีอุดมการณ์ร่วมกันคือ “ล้มล้างราชวงศ์ชิง ฟันฟูราชวงศ์หมิง” (反清复明) สมาคมดังกล่าวมีสาขาจำนวนมากในจีน และมีชื่อเรียกอื่นๆ เป็นต้นว่า ซานเหอฮุย (三合会) หรือสมาคมความกลมกลืนแห่งองค์สาม ซานเตี้ยนฮุย (三点会) หรือสมาคมสามแต้ม หงเหมิน (洪门) หรือสมาคมประตูแห่งหง (ดูใน ศุภรัตน์ เลิศพาณิชย์กุล, 2545: 9-16) สมาคมเหล่านี้ได้ขยายสาขาไปในหลายเมืองตามประเทศต่างๆ โดยเฉพาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีสาขาอยู่จำนวนมาก หนึ่งในนั้นคือดินแดนแหลมมลายู

สมาคมลับในมาเลเซียนิยมมีคำห้อยท้ายว่า “กงสี” หรือภาษาจีนกลางออกเสียงว่า “กงซือ” (公司) ที่หมายถึงบริษัท ห้างร้าน เช่น หยวนชุนกงซือ (源顺公司) อี้ซิงกงซือ (义兴公司) ไห่ซานกงซือ (海山公司) เป็นต้น (巫乐华, 1994: 233) ซึ่งเป็นรูปแบบการปกครองของชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยรับอิทธิมาจากการปกครองชาวจีนบนเกาะบอร์เนียวในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ภายใต้ชื่อว่า “หลานฟิงกงซือ” (兰芳公司) ที่ก่อตั้งโดยชาวจีนแคะ ระบบนี้ควบคุมคนโดยอิงจากธรรมเนียมในวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวจีนเรื่องความผูกพันกันแบบพี่น้อง แต่ถูกปรับให้สอดคล้องเข้ากับวิถีชีวิตใหม่ที่ได้เข้ามาอาศัยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยสร้างความรู้สึกแบบการมีส่วนร่วมที่ว่า “มีสุขร่วมเสพ มีทุกข์ร่วมต้าน” ปลูกฝังความคิดว่าทุกคนเท่าเทียมกัน มีความเป็นหุ้นส่วนในผลประโยชน์ และกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ โดยผู้คนในกงสีล้วนมีความผูกพันในกลุ่มแซ่และกลุ่มภาษาเดียวกันเป็นพื้นฐานอยู่ก่อนหน้านั้นแล้ว ซึ่งถือว่าเป็นความสัมพันธ์ในแนวราบ ต่อมาระบบนี้ได้ถูกสวมทับโดยระบบเทียนตี้ฮุย หรือสมาคมฟ้าดิน จึงกลายเป็นความสัมพันธ์แบบแนวตั้ง ที่เน้นเรื่องการปกครองเป็นชั้นๆ โดยแบ่งตำแหน่งการปกครองเป็นพี่ใหญ่ (ตัวเฮีย) พี่รอง

(ยี่ฮะยี่) และพีสาม (ซาฮะยี่) เป็นต้น (พรณิ บัวเล็ก, 2549: คำนำ) ซึ่งกลุ่มกงสีเหล่านี้ คนไทยเรียกว่า กลุ่มฮั้งยี่

กรณีของกลุ่มฮั้งยี่ในมลายู สมเด็จพระยาติราชานุภาพ (2545: 217-218) ได้กล่าวไว้ว่า เมื่อจำนวนชาวจีนที่เป็นฮั้งยี่มากขึ้นและแยกเป็นกลุ่มต่างๆ จนเหลือกำลังที่ผู้เป็นหัวฮะยี่ หัวหน้าใหญ่จะว่ากล่าวปกครองได้ รวมทั้งไม่มีใครสมัครเป็นหัวฮะยี่ พวกฮั้งยี่จึงแยกเป็นหลายกงสีที่เรียกชื่อต่างกัน เป็นอิสระต่อกัน และฮั้งยี่ต่างกงสีมักเกิดวิวาทตีรันฟันแทงกันเอง จนรัฐบาลรำคาญ แต่จะบังคับให้เลิกก็เป็นเรื่องที่รัฐบาลเองก็ลำบากใจ รัฐบาลอังกฤษจึงได้ตั้งข้อบังคับควบคุมฮั้งยี่ในลักษณะที่เป็นสายกลาง คือถ้าจะจัดตั้งสมาคมฮั้งยี่หรือสาขาสมาคมที่ไหนด้องมาขออนุญาตต่อรัฐบาล แจ้งชื่อหัวหน้าและกรรมการสมาคมก่อน จึงจะได้รับอนุญาตให้จัดตั้งได้ ซึ่งสิ่งที่รัฐบาลอังกฤษใช้ในการควบคุมชาวจีนในมลายูก็คือวิธี “รัฐบาลเลี้ยงฮั้งยี่” นั่นเอง

การจัดตั้งองค์กรของกลุ่มชาวจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เริ่มต้นจากการตั้งกลุ่มสมาคมทางวัฒนธรรมหรือตามภูมินาเนาของผู้อพยพก่อน จากนั้นจึงพัฒนาเป็นระบบกงสี ซึ่งชาวจีนแคะถือเป็นกลุ่มแรกที่จัดตั้งองค์กรในลักษณะดังกล่าว แม้ว่าชาวจีนฮกเกี้ยนจะอพยพมาอาศัยอยู่ก่อนก็ตาม (顏清滄, 2017: 147) ทั้งนี้เป็นไปได้ว่า กลุ่มชาวจีนแคะเป็นชนกลุ่มน้อยที่ออกเดินทางมาทีหลัง และชาวจีนแคะเองต่างทราบดีถึงพลังของการร่วมแรงร่วมใจกัน ที่มีอยู่ในสายเลือดของชาวจีนแคะทุกคนตั้งแต่อาศัยอยู่แผ่นดินจีนแล้ว เพราะคำว่า “แคะ” (客) หมายถึง กลุ่มชาติพันธุ์ที่อพยพมาจากตอนกลางของจีน เป็นแขกผู้มาพำนักอาศัยในดินแดนตอนใต้ ซึ่งเป็นถิ่นฐานเดิมของกลุ่มฮกเกี้ยน แต่จิว ดังนั้น ชาวจีนแคะจึงสมัครสมานสามัคคีอย่างมาก

ผู้นำกลุ่มชาวจีนในมาเลเซีย

ยุคต้นคริสต์ศตวรรษที่ 16 จนถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นช่วงที่ชาติตะวันตกเดินล่าอาณานิคมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อยึดครองพื้นที่ ตั้งถิ่นฐาน รวมถึงครอบครอง

ทรัพยากรต่างๆ สำหรับดินแดนในแหลมมลายู รวมถึงพื้นที่ของเกาะสุมาตราและเกาะชวาในประเทศอินโดนีเซียนั้น รัฐบาลเจ้าอาณานิคมต่างๆ จะแต่งตั้งหัวหน้าที่มาจากกลุ่มเชื้อชาติที่หลากหลายให้ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและดูแลกลุ่มของตนเอง โดยเรียกบุคคลในตำแหน่งดังกล่าวว่า “กัปตัน” (Kapitan) หรือ “จย่าปี้ตัน” (甲必丹) ในภาษาจีนกลาง ซึ่งหากเป็นหัวหน้ากลุ่มชาวจีน จะมีชื่อเรียกว่า “หวาเหรินจย่าปี้ตัน” (华人甲必丹) หรือ กัปตันจีน (Kapitan Cina) โดยชาวโปรตุเกสเป็นชาติแรกที่นำระบบกัปตันมาใช้ในการปกครองพื้นที่ภายใต้อาณานิคมของตน ซึ่งชาติตะวันตกอื่นๆ รวมถึงเจ้าผู้ปกครองก็หันมาใช้ระบบดังกล่าวเช่นกัน (黄海德, 2017: 11-12)

ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นกัปตันจีนในดินแดนแหลมมลายูมีด้วยกันหลายคนจากหลายเขตการปกครอง ดังตารางดังต่อไปนี้ (阮湧侬, 2013: 81-83)

ตารางผู้ดำรงตำแหน่งกัปตันจีนในมลายู

ลำดับ	เขตพื้นที่	ชื่อ-สกุล	ช่วงอายุ	ภูมิลำเนา	หมายเหตุ
รัฐมะละกา					
1		เจ็งฉีจี้ (郑启基)	1572-1617	เมืองจิงโจวของฝูเจี้ยน (福建漳州)	กัปตันจีนคนแรกของมะละกาช่วงที่โปรตุเกสปกครอง
2		Notchin (แหล่งอ้างอิงไม่ได้ระบุตัวจีนไว้)	ไม่ทราบแน่ชัด	ไม่ทราบแน่ชัด	กัปตันจีนคนที่สองของมะละกาช่วงที่เนเธอร์แลนด์ปกครอง
3		Si Sia (แหล่งอ้างอิงไม่ได้ระบุตัวจีนไว้)	ไม่ทราบแน่ชัด	ไม่ทราบแน่ชัด	
4		หลี่เว่ยจิง (李为经)	1612-1688	เมืองเฉียนโจวของฝูเจี้ยน (福建泉州)	
5		หลี่เจ็งเหา (李正壕)	1662-1708	เมืองเฉียนโจวของฝูเจี้ยน	
6		เจ็งฉีลู่ (曾其禄)	1643-1718	เมืองชยาเหมินของฝูเจี้ยน (福建厦门)	
7		ไม่ทราบแน่ชัด	ไม่ทราบแน่ชัด	ไม่ทราบแน่ชัด	คาดว่าเป็นบุตรของเจ็งฉีลู่

8	มะละกา (Melaka)	ไม่ทราบแน่ชัด	ไม่ทราบแน่ชัด	ไม่ทราบแน่ชัด	คาดว่าเป็นคนในตระกูลเจิง
9		เจิงเซียนชุย (曾宪魁)	1725-1765	ไม่ทราบแน่ชัด	
10		เฉินเจียงหย่าง (陈承阳)	1703-1784	เมืองชยาเหมินของฝูเจี้ยน	
11		เฉินฉีฮ่าว (陈起厚)	1748-1794	ไม่ทราบแน่ชัด	
12		ไชซือจ้ง (蔡士章)	1750-1802	เมืองไห่เฉิง (福建海澄)	
13		เจิงไห่ยว่เลียง (曾有亮)	1771-1822	ไม่ทราบแน่ชัด	
14		เจิงฝัวหลิน (曾佛霖)	1793-1874	ไม่ทราบแน่ชัด	
รัฐปีนัง					
15	เกาะปีนัง (Pulau Pinang)	กุหลี่ฮวน (辜礼欢)	?-1826	เมืองจ้งโจวของฝูเจี้ยน	
16		หูซือหมิง (胡始明)	ไม่ทราบแน่ชัด	ไม่ทราบแน่ชัด	
รัฐรังกานู					
17	กัวลาเตอริงกานู (Kuala Terengganu)	จ้งเฉาหรง (张朝荣)	1734-1820	ฝูเจี้ยน	
18		เกาอิว่เฉิง (高玉成)	1782-?	ฝูเจี้ยน	
19		หลินหยงฟา (林永发)	1798-1847	ฝูเจี้ยน	
20		เกาเต๋อลี่ (高得利)	1810-?	ฝูเจี้ยน	
21		หลิวเจี้ยนจื้อ (刘建治)	ไม่ทราบแน่ชัด	ฝูเจี้ยน	
22		หวงเต๋อซิว (黄德修)	ไม่ทราบแน่ชัด	ฝูเจี้ยน	
23		เการุ่ยเหิง (高瑞能)	ไม่ทราบแน่ชัด	ฝูเจี้ยน	
รัฐกลันตัน					
24	ปูไล (Pulai)	ไม่ทราบแน่ชัด	ไม่ทราบแน่ชัด	ไม่ทราบแน่ชัด	
25		หลี่เหนิงกั๋ว (李能贵)	?-1904	ไม่ทราบแน่ชัด	
26		จงเยว่เฟิง (钟月凤)	?-1909	ไม่ทราบแน่ชัด	
27		ไล่ซานจยา (赖三甲)	?-1912	ไม่ทราบแน่ชัด	

28		ตงวินซาเซิง(文亚生)	?-1914	ไม่ทราบแน่ชัด	
29		จงถู่เซิง (钟土生)	?-1918	ไม่ทราบแน่ชัด	
30		หลิวจิ้นฝู (刘晋福)	ไม่ทราบแน่ชัด	ไม่ทราบแน่ชัด	
31	โกตาบารู (Kota Bharu)	เหยียนจูหลี่ (颜珠篱)	1798-1843	เมืองจิ้งโจวของฝูเจี้ยน	
32		เหยียนชิวไท่ (颜秋泰)	1835-1886	เมืองจิ้งโจวของฝูเจี้ยน	
33		เหยียนเซาอวี่น (颜绍纭)	ไม่ทราบแน่ชัด	เมืองจิ้งโจวของฝูเจี้ยน	
34		เหยียนเซาเฟิน (颜绍纷)	?-1913	เมืองจิ้งโจวของฝูเจี้ยน	
35	กัมปงจีน่า (Kampung Cina)	หวงไจ่ (黄宰)	1798-1880	เมืองจิ้งโจวของฝูเจี้ยน	
36		หวงหลิวชง (黄柳枏)	1848-1897	เมืองจิ้งโจวของฝูเจี้ยน	
37		หวงซุ่นเหยียน (黄顺炎)	1881-1894	เมืองจิ้งโจวของฝูเจี้ยน	
38		เซียชิงฮุย (谢清辉)	1874-1908	เมืองจิ้งโจวของฝูเจี้ยน	
39		เซียหรงจง (谢荣宗)	1901-1948	เมืองจิ้งโจวของฝูเจี้ยน	
40	ตม-อ๊ก อิน เลเงห์ (Tom-ok in Lengeh)	Ah Hong (แหล่งอ้างอิงไม่ได้ระบุ ตัวจีนไว้)	?-1895	ไม่ทราบแน่ชัด	
41		หลินฉีหมิง (林启明)	?-1939	ไม่ทราบแน่ชัด	
รัฐปะหัง					
42	ปกัน (Pekan)	หลินจื่อเหลียน (林子康)	1811-1868	ไม่ทราบแน่ชัด	
43		ไม่ทราบแน่ชัด	?-1875	ไม่ทราบแน่ชัด	
44		แช่เลิน (陈)	1820-1882	ไม่ทราบแน่ชัด	
45		เจิ้งชังจวิน (郑昌俊)	1827-1894	ไม่ทราบแน่ชัด	
46		หวงเสวียเคอ (黄学科)	ไม่ทราบแน่ชัด	ไม่ทราบแน่ชัด	
47		หวงย่าหยิ่ง (黄亚养)	1867-1925	ไม่ทราบแน่ชัด	

รัฐนอเกอริเซิมบีตัน					
48	เซเรมบัน (Seremban)	เจ็งหมิงลี่ (盛明利)	1823-1861	เมืองอยู่โจวของ กว่างตง (广东惠州)	
49		เยี่ยจ้ออิง (叶致英)	?-1889	เมืองอยู่โจวของ กว่างตง	ต่อมาไปเป็นกบัตัน จีนที่กัวลาลัมเปอร์
50		เยี่ยย่าไหล (叶亚来)	1837-1885	เมืองอยู่โจวของ กว่างตง	ต่อมาไปเป็นกบัตัน จีนที่กัวลาลัมเปอร์
51		หวางซานปัว (黄三伯)	ไม่ทราบแน่ ชัด	เมืองอยู่โจวของ กว่างตง	
52		ชิวกัวอัน (丘国安)	ไม่ทราบแน่ ชัด	เมืองอยู่โจวของ กว่างตง	
53		อู๋ฉางปัว (吴长伯)	ไม่ทราบแน่ ชัด	เมืองอยู่โจวของ กว่างตง	
54		เต็งโยวปัว (邓佑伯)	ไม่ทราบแน่ ชัด	เมืองอยู่โจวของ กว่างตง	
55		หลี่ซาน (李三)	1834-1905	เมืองเหมยเซียนของ กว่างตง (广东梅县)	
รัฐสลังงอร์					
56	กัวลาลัมเปอร์ (Kuala Lumpur)	ชิวชิว (丘秀)	?-1862	เมืองอยู่โจวของ กว่างตง	
57		หลิวเหรินกวาง (刘王光)	?-1868	เมืองอยู่โจวของ กว่างตง	
58		เยี่ยย่าไหล (叶亚来)	1837-1885	เมืองอยู่โจวของ กว่างตง	เคยเป็นกบัตันจีนที่ เซเรมบัน
59		เยี่ยจ้ออิง (叶致英)	?-1889	เมืองอยู่โจวของ กว่างตง	เคยเป็นกบัตันจีนที่ เซเรมบัน
60		เยี่ยกวนเจิง (叶观盛)	1846-1902	เมืองซือซือของกว่างตง (广东赤溪)	
รัฐเประก					
61	ไทปิง (Taiping)	เฉินหย่าฮั่น (陈亚汉)	ไม่ทราบแน่ ชัด	ไม่ทราบแน่ชัด	
62		เจ็งจิงก๊วย (郑景贵)	1821-1901	เมืองเจิงเฉิงของ กว่างตง (广东增城)	
63		เฉินย่าเหยียน (陈亚炎)	?-1899	เมืองไถซานของ กว่างตง (广东台山)	
64		สิ่วอู๋อัน (许武安)	1837-1905	เมืองเฉาโจวของ กว่างตง (广东潮州)	
65		เจ็งต้าผิง (郑大平)	1879-1935	เมืองเจิงเฉิงของ กว่างตง	
66	ยางกา (Jangka)	เฉินย่าหลี่ (陈亚理)	ไม่ทราบแน่ ชัด	ไม่ทราบแน่ชัด	

รัฐเคดาห์					
67	อาลอร์ เซตาร์ (Alor Setar)	หลี่อวี่เจิ้ง (李欲正)	?-1885	เมืองจิงโจวของ ผู้เจี้ยน	
68		หลี่อวี่ซิว (李欲修)	?-1888	เมืองจิงโจวของ ผู้เจี้ยน	
69		ไต้ซุนเถา (戴春桃)	1826-1922	เมืองอยู่โจวของ กวางตง	
70	กุลิม (Kulim)	เจ้าย่าเจวี่ (赵亚爵)	ไม่ทราบแน่ ชัด	เมืองไถซานของ กวางตง	
71		หลิวฉีลี (罗启立)	1867-1943	เมืองอยู่โจวของ กวางตง	
72	กัวลามุดา (Kuala Muda)	ไม่ทราบแน่ชัด	ไม่ทราบแน่ ชัด	ไม่ทราบแน่ชัด	
รัฐเปอร์ลิส					
73	คังการ์ (Kangar)	หลี่เหิงจิน (李初锦)	1840-1901	กวางตง	
รัฐยะโฮร์					
74	โจฮอร์บะฮ์รู (Johor Bahru)	เฉินไคซุน (陈开顺)	1803-1857	เมืองเฉาหยงของก วางตง	
75		เฉินชิงเฟิง (陈清丰)	ไม่ทราบแน่ ชัด	ไม่ทราบแน่ชัด	
76	สกูดะ (Skudai)	เฮอไท่ซิง (余泰兴)	?-1884	เมืองเฉิงไห่ของ กวางตง (广东澄海)	
77	มัวร์ (Muar)	ไช่ต้าซุน (蔡大孙)	ไม่ทราบแน่ ชัด	เขตเฉาซันใน กวางตง (广东潮阳)	

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่าระบบกปิตันในดินแดนแหลมมลายูมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน และผู้ดำรงตำแหน่งกปิตันจีนมีจำนวนมาก โดยพื้นที่ของแต่ละรัฐสามารถแบ่งพื้นที่เป็นเมืองต่างๆ ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกปิตัน อาทิ รัฐเคดาห์ และรัฐยะโฮร์ มีการแบ่งเขตการปกครองถึง 3 เขต ซึ่งการแบ่งเขตในลักษณะนี้ เนื่องจากมีความจำเป็นในการบุกเบิกหรือพัฒนาพื้นที่เพื่อใช้ในการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจหรือการทำเมืองแร่ โดยมีกรรมกรชาวจีนเป็นแรงงานสำคัญ ดังนั้น กปิตันจีนจึงมีบทบาททั้งในการปกครองชาวจีนและบทบาททางเศรษฐกิจ

สำหรับการเปิดเหมืองแร่ดีบุกในยุคหลังนั้น กปิตันจีนต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้ปกครองมลายูด้วย เนื่องจากอำนาจในการแต่งตั้งกปิตันในยุคหลังเป็นของผู้นำชาวมลายูในแต่ละรัฐ

นั่นเอง ขณะเดียวกัน การขึ้นมาดำรงตำแหน่งกบัตันจินก็ยังคงต้องได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มพ่อค้านายทุนจีน ซึ่งเป็นหัวหน้าสมาคมลับอีกด้วย โดยในเวลานั้น สมาคมลับประกอบด้วยกลุ่มใหญ่ 2 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่ อี้ซิงกงซือ (กลุ่มจินกวางตุ้งเป็นหลัก) และไห่ซ่านกงซือ (กลุ่มจินแคะเป็นหลัก) ที่มีศูนย์กลางอยู่ที่มะละกา ส่วนสมาคมลับที่มีบทบาทในปีนัง คือกลุ่มปุนเถ้ากง (本头公帮) ที่มีพลพรรคเป็นชาวจีนฮกเกี้ยน ซึ่งแยกตัวออกมาจากกลุ่มอี้ซิงกงซือในช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 หลังเกิดความขัดแย้งเรื่องการแย่งชิงพื้นที่การทำเหมืองแร่ดีบุกของกลุ่มนายเงินทั้ง 2 กลุ่ม (วรุณสิริ วัฒนอาภรณ์ชัย, 2534: 60-61)

อาจกล่าวได้ว่า การขึ้นมาใช้อำนาจของกบัตันจินต้องมีแรงหนุนทั้งจากกลุ่มสมาคมลับ ขณะเดียวกันก็ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ปกครองในแต่ละพื้นที่อีกด้วย และเมื่อพิจารณาภูมิลาเนาถิ่นฐานบ้านเกิดของผู้ดำรงตำแหน่งกบัตันจินในมลายูจะพบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นชาวจีนจากมณฑลฝูเจี้ยน รองลงมาคือกวางตุ้ง ซึ่งในพื้นที่กวางตุ้งเองก็ยังสามารถแบ่งออกเป็นชาวจีนจากวัฒนธรรมจินแต้จิ๋วและจินแคะได้ด้วย ดังนั้น กบัตันจินของเมืองต่างๆ ในรัฐยะโฮร์ ตั้งแต่ฉินโคซุน เสอไทซิง จนถึงไซต้าซุน ล้วนเป็นชาวจีนแต้จิ๋ว ส่วนเมืองเซเรมบันในรัฐเนอเกอรีเซิมบีลัน กบัตันผู้บุกเบิกคนแรกมาจากวัฒนธรรมจินแคะ ซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งกบัตันคนต่อมาต่างล้วนมาจากกลุ่มวัฒนธรรมเดียวกันทั้งสิ้น จึงพอที่จะเห็นภาพฐานที่มั่นของกลุ่มชาวจีนที่อพยพมาจากกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ ทั้งนี้กลุ่มวัฒนธรรมจินนั้นๆ ก็จะไม่ปล่อยให้กลุ่มวัฒนธรรมอื่นเข้ามามีบทบาทในการบริหารพื้นที่ได้อย่างง่ายดาย เว้นแต่เขตอาลอร์เซตารในรัฐเคดะห์ ที่มีการเปลี่ยนจากกลุ่มจินฮกเกี้ยนเป็นจินแคะในภายหลัง เป็นไปได้ว่าการบริหารไม่ลงตัวจนทำให้ชาวจีนแคะเข้ามามีบทบาทมากขึ้น

ในเบื้องต้น พอสรุปได้ว่า ชาวจีนส่วนใหญ่ในดินแดนรัฐมะละกา รัฐปีนัง รัฐกลันตัน รัฐตรังกานู มาจากกลุ่มวัฒนธรรมฮกเกี้ยน ส่วนในรัฐยะโฮร์เป็นกลุ่มชาวจีนแต้จิ๋วเป็นหลัก ส่วนรัฐเนอเกอรีเซิมบีลันและรัฐสลังงอร์เป็นกลุ่มชาวจีนจากวัฒนธรรมแคะ ซึ่งก็สอดคล้องกับผลการสำรวจทะเบียนประชากรในมาเลเซียเมื่อปี ค.ศ. 2000 ที่พบว่า ชาวจีนในปีนังมีจำนวน 588,693 คน แบ่งเป็นจินฮกเกี้ยน 54.16% จินแต้จิ๋ว 22.33% จินกวางตุ้ง 11.74% จินแคะ

7.21% จีนไหหลำ 1.96% จีนกลุ่มอื่นๆ 0.71% (李丰楙, 2018: 420) ทว่าตัวเลขที่แสดงจำนวนประชากรชาวจีนในมาเลเซียดังกล่าวคงไม่ใช่สถิติของชาวจีนเมื่อราว 100 ปีที่แล้ว ขณะเดียวกันจำนวนประชากรของกลุ่มวัฒนธรรมจีนต่างๆ ในป็นัง เมื่อ ค.ศ. 2000 ก็เป็นเพียงภาพสะท้อนหนึ่งของจำนวนกลุ่มประชากรในพื้นที่ดังกล่าว ณ ช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น เนื่องจากชาวจีนมีการอพยพย้ายถิ่นไปแหล่งที่ทำกินอื่นๆ ในภายหลัง และบางส่วนได้แต่งงานข้ามวัฒนธรรมไปแล้วด้วย หากแต่การอพยพย้ายถิ่นของชาวจีนในอดีตนิยมไปเป็นกลุ่มก้อน จากกลุ่มตระกูลแซ่เดียวกัน กลุ่มวัฒนธรรมเดียวกัน หรือพื้นที่เดียวกัน เพื่อจะได้ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในยามจำเป็น ถือเป็นความอุ่นใจ ความปลอดภัยอย่างหนึ่ง เมื่อต้องอพยพไปในแหล่งที่ทำกินใหม่ ซึ่งชาวจีนที่อพยพมาอาศัยเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่วนใหญ่มากันในลักษณะดังกล่าว

ประวัติและเรื่องเล่าของเซ็งหมิงลี่

หนังสือภูมิประวัติชาวจีนในมาเลเซีย 《马来西亚华人人物志》เรียบเรียงโดย เหวอฉีเหลียง (何启良) ได้เล่าเรื่องราวของบุคคลสำคัญของชาวจีนในมาเลเซีย ตั้งแต่ยุคคริสต์ศตวรรษที่ 17 จนถึงปัจจุบัน รวมทั้งสิ้น 432 คน ซึ่งในจำนวนนั้นมีกัปตันจินนามว่า เซ็งหมิงลี่ (盛明利 ค.ศ. 1823-1861) ชีวิตประวัติของเขามีดังนี้

เซ็งหมิงลี่ เป็นชาวเมืองอยู่โจวในมณฑลกว่างตง ในคืนวันที่เซ็งหมิงลี่เกิด ผู้คนเห็นแสงมงคลสว่างปรากฏทั่วบ้าน เมื่ออายุได้ 7 ปี ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนและฉายแววความฉลาด ตั้งแต่บัดนั้น ต่อมาเมื่ออายุ 15 ปี เซ็งหมิงลี่เริ่มศึกษาวิชาป้องกันตัวและคัมภีร์ด้านกลศึกต่างๆ เนื่องจากเขตเมืองอยู่โจวขณะนั้นมีโจรผู้ร้ายชุกชุม จึงทำให้ครอบครัวของเขาดองอพยพย้ายถิ่นฐานไปอยู่ที่เมืองซินอาน (新安县) ปัจจุบันคือเมืองจื่อจิน (紫金县) ในมณฑลกว่างตง ส่วนตัวเขาเองต้องออกจากการเรียนและไปทำงานรับจ้างในร้านขายของให้กับนายเฉินหย่งเสียง (陈永祥) ด้วยที่เซ็งหมิงลี่เป็นคนขยัน รับผิดชอบงานดี จึงเป็นที่ชื่นชอบ ไม่นานจึงได้รับมอบหมายเป็นผู้จัดการร้านค้า ซึ่งทำให้เขาได้เก็บเกี่ยวประสบการณ์ในร้านแห่งนี้ถึง

14 ปี ก่อนจะเดินทางมายังมะละกาในปี 1850 เพื่อหาความเจริญก้าวหน้า ในเวลานั้นเขามีอายุได้ 28 ปี

เมื่อเดินทางมาดำรงชีพในมลายู เช็งหมิงลีได้ใช้ความชำนาญและประสบการณ์ที่มี มาสมัครเข้าทำงานในห้างร้านของนายเฉินอู๋ฟา (陈玉发) ที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับค้าขายของชำ และแร่ดีบุก ด้วยเป็นคนสุขุม รู้จักกาลเทศะ และมีหลักการในการประสานงาน ไม่นานนัก เช็งหมิงลีก็ได้รับตำแหน่งผู้จัดการ ช่วยให้เขามีรายได้เป็นกอบเป็นกำ

แร่ดีบุกที่ส่งมาขายในมะละกาในยุคนั้น มาจากเมืองแร่เพียง 2 แห่งเท่านั้น ได้แก่ ราฮัง (Rahang) และราเซห์ (Rasah) ของเมืองเซเรมบัน รัฐเนอเกอรีเซิมบีลัน ด้วยสายตาอันแหลมคมของเฉินอู๋ฟา จึงมอบหมายให้เช็งหมิงลีไปเปิดบริษัทค้าขายแร่ดีบุกที่นั่น ทั้งนี้เมื่อดำเนินธุรกิจค้าขายแร่ดีบุกประสบความสำเร็จ อำนาจการบริหารกิจการจึงตกอยู่ภายใต้ เช็งหมิงลี ซึ่งตอนนั้นเขามีอายุได้ 37 ปี และเมื่อมีเงินทุนจำนวนหนึ่งแล้ว เช็งหมิงลีก็ออกมาเปิดบริษัทดำเนินธุรกิจทำเหมืองแร่เป็นของตนเอง

หลังจากการที่เช็งหมิงลีดำเนินธุรกิจทำเหมืองแร่ได้เพียงปีเศษ กรรมกรเหมืองแร่ชาวมลายูของ 2 พื้นที่เกิดการทะเลาะวิวาทกันขึ้น อันเนื่องมาจากกรรมกรของเหมืองในเขตราเซห์นำดินไปถมลำน้ำ ทำให้ทางการระบายน้ำอุดตัน จนเหมืองแร่ของฝั่งราฮังได้รับความเสียหาย เช็งหมิงลีในฐานะผู้ประกอบการทำเหมืองจึงเป็นคนกลางไกล่เกลี่ยความบาดหมางที่เกิดขึ้น ทั้งยังออกเงินช่วยชดเชยชดเชยอีกด้วย บทบาทของเขาในครั้งนี้ ทำให้ได้รับการยกย่องจากดาโต๊ะคลานา (Dato Klana) โดยให้เช็งหมิงลีดำรงตำแหน่งกัปตันเงินแห่งสุงไจฮูยง (Sungei Ujong) หรือกัปตันแห่งลำน้ำฮูยง แห่งเมืองเซเรมบัน ด้วยเหตุนี้ เช็งหมิงลีจึงเป็นหัวหน้าของกลุ่มชาวจีนสมาคมให้ชานกงชื่อแห่งเมืองเซเรมบันไปโดยปริยาย ลูกน้องคนสำคัญ มีด้วยกันหลายคน เช่น หลิวเหรินกวง เยียย่าไหล ซึ่งต่อมาได้รับตำแหน่งกัปตันเงินที่คูแลเขต กัวลาลัมเปอร์ แห่งรัฐสลังงอร์ และเยียย่าสือ (叶亚石) เป็นต้น

ปี ค.ศ.1860 ผู้นำชาวมลายู 2 กลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มของดาโต๊ะคลานา กับกลุ่มของดาโต๊ะบันดาร์ (Dato Bandar) ต่างแย่งชิงพื้นที่เรียกเก็บส่วยเหมืองแร่และค่าคุ้มครองจาก

ผู้ประกอบการและกรรมกร เป็นเหตุให้เกิดการทะเลาะวิวาทระหว่างผู้นำ 2 ฝ่ายขึ้น โดยในเวลานั้น พื้นที่นั้นนอกจากมีกลุ่มสมาคมไห่ซานกงซือที่มีสมาชิกส่วนใหญ่เป็นจีนแคะแล้ว ยังมีอิั้งกงซือที่เป็นของกลุ่มพวกจีนกวางตุ้งอีกสมาคมหนึ่ง และเป็นที่ทราบดีว่า กลุ่มสมาคมลับเหล่านี้มีชาวจีนในสังกัดเป็นจำนวนมาก ทั้งที่เป็นกรรมกรและทำหน้าที่ดูแลผลประโยชน์ด้านธุรกิจของกลุ่มตน ดังนั้นการทะเลาะวิวาทระหว่างกลุ่มผู้นำชาวมลายูในเขตเมืองเซรมบันทั้ง 2 กลุ่มในครั้งนั้น ได้ดึงชาวจีนจากทั้ง 2 สมาคมลับให้เข้ามาผัวพันด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กล่าวคือ เข้ามาเป็นแรงหนุนของกลุ่มผู้นำท้องถิ่นชาวมลายูแต่ละฝ่าย และนำมาซึ่งการต่อสู้ของกลุ่มชาวจีนด้วยตนเอง ผลปรากฏว่า พลพรรคของกลุ่มที่มีเซ็งหมิงลี่เป็นผู้นำกลับพลาดท่า ทำให้ต้องหนีรนไปยังเมืองลุกุต (Lukut) เพื่อขอความช่วยเหลือจากผู้นำชาวมลายูอีกกลุ่ม ทว่าเซ็งหมิงลี่กลับถูกฝ่ายตรงข้ามจับตัวได้เสียก่อน และเมื่อตอนที่เซ็งหมิงลี่ถูกตัดศีรษะ กล่าวกันว่า เลือดที่ไหลออกเป็นสีขาว (何启良, 2014: 1090-1092)

ประวัติของเซ็งหมิงลี่ข้างต้น มีหลายสิ่งที่เชื่อว่าเป็นเรื่องเล่าขานที่เชิดชูเซ็งหมิงลี่ในฐานะเทพเจ้าแล้ว กล่าวคือ ตอนเกิดมีแสงมงคลส่องทั่วบ้าน เป็นเด็กฉลาดหัวไว เรียนรู้เร็ว มีความสุขุมรอบคอบ อัจฉริยะดี รู้จักอดทน มีความเป็นผู้นำสูง และที่สำคัญเลือดของเขาไหลออกมาเป็นสีขาวยุติเสียชีวิต ซึ่งแตกต่างจากมนุษย์ทั่วไป การปรุงแต่งตำนานในลักษณะนี้หรือการเล่าเรื่องในแบบมหาบุรุษเป็นที่นิยมทำกันในหมู่ชาวจีน เพื่อเชิดชูยกย่องบุคคลนั้นในฐานะเทพเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น เจ้าแม่มาจู่ (妈祖) เมื่อครั้งประสูติมีแสงสว่างส่องเข้ามาในบ้าน มีกลิ่นหอมฟุ้งกระจายไปทั่วเมือง เกิดมาไม่ร้องไห้ เมื่ออายุ 5 ปี สามารถท่องบทสวดพระโพธิสัตว์กวนอิมได้ เมื่ออายุได้ 8 ปี อ่านออกเขียนได้ และเมื่ออายุ 13 ปี มีเทวดามาชี้แนะจนมีความรู้ที่ใช้ในการรักษาผู้ป่วยได้ สิ้นชีพเมื่ออายุ 27 ปี ขณะช่วยเหลือชาวประมงชาวบ้านไม่พรั่งของทาน จึงเชื่อว่าได้กลับสู่แดนสวรรค์แล้ว (สุรสิทธิ์ อมรวิชช์ศักดิ์, 2559: 234-235)

การเขียนเล่าชีวประวัติของเซ็งหมิงลีนี้น่าจะเกินจริง เชื่อว่าส่วนหนึ่งคงได้รับอิทธิพลจากตำนานเลือดขาวที่แพร่หลายทั้งในดินแดนภาคใต้ของไทยหลายสำนวน โดยเฉพาะอย่าง

ยังตำนานที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับสตรีสูงศักดิ์ที่ต้องโทษด้วยการตัดศีรษะ เพราะถูกเสนาบดี
กลั่นแกล้งใส่ร้ายว่าเป็นชู้กับมหาดเล็ก แม้พระนางได้แสดงความบริสุทธิ์ใจแต่ก็ไม่เป็นผล
ในวันที่เพชฌฆาตลงดาบ เลือดที่ไหลออกมามีสีขาว จึงกลายเป็นชื่อเรื่องว่า พระนางเลือดขาว
(คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงาน
เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ, 2544: 201-202) ส่วนตำนานเลือดขาวใน
แหลมมลายูที่แพร่หลาย คือ ตำนานของพระนางมัสสุหรี เล่ากันว่า เกาะลังกาวิที่อยู่ทางตอน
เหนือของประเทศไทยเมื่อราว 200 ปีก่อน พระอนุชาของสุลต่านแห่งลังกาวิตกหลุมรัก
หญิงชาวภูเก็จ ทั้งๆ ที่ราชวงศ์ได้คัดเลือกหญิงสาวชาวลังกาวิไว้แล้ว พระนางมัสสุหรีมาอยู่กับ
พระอนุชาของสุลต่านในฐานะพระชายาองค์รอง แต่ด้วยเหตุที่พระชายาองค์ใหญ่ ซึ่งดำรง
พระยศเป็นปะไหมสุหรีมีบุตร ส่วนพระนางมัสสุหรีมีบุตรเป็นชาย ตามกฎหมายเทียรบาล หาก
พระชายามีบุตรเป็นชายจะได้รับตำแหน่งปะไหมสุหรี จึงทำให้พระญาติของปะไหมสุหรีองค์
เดิมเก็บความอิจฉาไว้ลึกๆ หลังจากนั้นไม่นานก็ได้เกิดสงคราม เป็นเหตุให้พระอนุชาขององค์
สุลต่าน ซึ่งเป็นพระสวามีของพระนางมัสสุหรีต้องเดินออกรบกับกองทัพไทยที่บุกมา ดังนั้น
เป็นโอกาสของผู้ที่ปองร้าย ต่างสร้างเรื่องว่า พระนางมัสสุหรีนอกใจพระสวามี ทำให้องค์
สุลต่านตัดสินใจประหารชีวิตพระนางด้วยกริช โดยที่พระอนุชาซึ่งเป็นสวามีของพระนางไม่อาจ
กลับมาช่วยเหลือได้ทัน ก่อนสิ้นชีวิตพระนางอธิษฐานว่า หากตนไม่มีความผิด ขอให้โลหิตที่
หลั่งออกมาเป็นสีขาวเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของนาง และขอให้เกาะลังกาวิไร้ความเจริญไป
7 ชั่วคน แต่คมกริชประหารกลับไม่ระคายผิวของพระนาง เธอจึงบอกกับเพชฌฆาตให้กลับไป
นำกริชพิเศษของต้นตระกูลจากบ้านของนางมาใช้ และขณะที่คมกริชจรดลงไปบนคอของนาง
โลหิตสีขาวก็พวยพุ่ง ไม่ตกลงบนพื้นดิน องค์สุลต่านเองก็ช่วยชีวิตพระนางไม่ทัน เพราะ
พระนางเสียเลือดมากแล้ว ด้านพี่ชายของพระนางมัสสุหรีเกรงว่าหลานชายวัย 5 เดือน
ทายาทคนเดียวของพระนางจะมีภัย จึงนำลงเรือล่องมายังเกาะภูเก็ต และตั้งแต่นั้นเป็นต้น
มาเกาะลังกาวิก็เงียบเหงา ผู้คนอยู่กันอย่างไม่มีความสุขในมนต์ตราแห่งการสาปแช่ง มาจนถึง
7 ชั่วคน (สายฝน จิตนุพงศ์, 2015: 136-137)

หากย้อนดูถึงตำนาน “เลือดสีขาว” ที่แพร่หลาย เพียงพอทำให้เชื่อได้ว่า ผู้ตายมีวาจาสิทธิ์ เป็นการตายที่ไม่ปกติเหมือนคนทั่วไป กล่าวคือ ตายด้วยคมดาบ ถูกผู้อื่นนำไปประหารชีวิต ซึ่งเชิงหมิงลี่ก็ตายในลักษณะดังกล่าว แต่ตำนานไม่มีกล่าวถึงการสาปแช่ง หากแต่การที่เลือดไหลออกเป็นสีขาวได้สะท้อนถึงความบริสุทธิ์ของผู้ตาย และเหตุแห่งการถูกฆ่าเกิดจากความเข้าใจผิดหรือถูกใส่ร้าย ทั้งที่จริงแล้วบุคคลเหล่านั้นเป็นคนดี มีคุณธรรม ไม่ว่าผู้ตายนั้นจะเป็นเพศหญิงหรือชาย หากเลือดที่ไหลออกเป็นสีขาวก็ควรได้รับการยกย่อง

การบูชาเชิงหมิงลี่ในฐานะเทพเจ้าของชาวจีนในมาเลเซีย: ตำนานและแรงศรัทธา

หลังจากที่เชิงหมิงลี่เสียชีวิต กลุ่มชาวจีนแคะที่เป็นพรรคพวกของเชิงหมิงลี่ได้ร่วมกันสร้างศาลเจ้าเซียนกู่ (千古庙) ขึ้น ในปี ค.ศ. 1861 ซึ่งศาลดังกล่าวตั้งอยู่ในเมืองเซเรมบัน รัฐเนอเกอริเซิมปีตัน (叶耿瑾, 2004: 61) โดยความหมายของคำว่า “เซียน” หมายถึง พัน ส่วนคำว่า “กู่” หมายถึง โบราณ เมื่อรวมอักษร 2 ตัว ในทางภาษาจีนสามารถตีความได้ 2 ความหมาย คือ 1) โบราณกาล 2) ความรู้ทางประวัติศาสตร์ 3) เป็นคำที่ใช้แทนความหมายแสดงถึงการสูญเสีย การลาจาก การไม่สูญสลาย (汉语大词典编辑委员会, 1990: 834) การตั้งชื่อศาลเจ้าว่า “เซียนกู่” คงต้องการบอกเล่าถึงเหตุการณ์การสูญเสียครั้งสำคัญและมุ่งหวังให้ศาลเจ้าดังกล่าวอยู่ตราบนานเท่านาน

หลังจากเหตุวิวาทจนเชิงหมิงลี่ถึงแก่ความตายนั้น หลิวเหรินกวง ลูกน้องคนสำคัญของเชิงหมิงลี่ ได้ไปเข้าร่วมกับพลพรรคของชีวชีว ที่ได้รับตำแหน่งกบฏันจินคนแรกของกัวลาลัมเปอร์ในรัฐสลังงอร์ เนื่องจากเป็นคนพื้นเพเดียวกันและเป็นคนจีนแคะเหมือนกัน ต่อมาในปี ค.ศ. 1862 หลิวเหรินกวงก็ได้รับตำแหน่งกบฏันจินแห่งกัวลาลัมเปอร์ต่อจากชีวชีว และในปีนั้นเองได้เชิญชวนเยี่ยย่าไหล ลูกน้องคนสำคัญของเชิงหมิงลี่อีกคน ให้มาร่วมทำเหมืองแร่ที่กัวลาลัมเปอร์ ซึ่งเยี่ยย่าไหลก็ตอบตกลงในทันที เนื่องจากหลิวเหรินกวงกับเยี่ยย่าไหลสนิทกันอย่างมาก เพราะผู้ที่แนะนำเยี่ยย่าไหลให้กับเชิงหมิงลี่ ก็คือ หลิวเหรินกวง (李业霖, 1997: 149)

ขณะที่ช่วยหลิวเหรินกวางดำเนินธุรกิจเหมืองแร่ดีบุกในกัวลาลัมเปอร์ เยี่ยยาไหลก็ประกอบธุรกิจเหมืองแร่ของตนเช่นกัน ทั้งยังเป็นผู้ผลักดันให้จัดตั้งสมาคมฮุ่ยโจวซัน (惠州会馆) รวมถึงการสร้างศาลเจ้าที่สถิตดวงวิญญาณของเซ็งหมิงลีขึ้นที่กัวลาลัมเปอร์ (何启良, 2014: 1439) กล่าวคือในปี ค.ศ. 1864 หรือหลังจากที่ได้มาช่วยงานหลิวเหรินกวงได้ 2 ปี เยี่ยยาไหลได้เดินทางมายังศาลเจ้าเซียนกู่ เพื่ออัญเชิญวิญญาณวันธูปกลับไปยังกัวลาลัมเปอร์ โดยบูชาเซ็งหมิงลีภายใต้ชื่อว่า “เซียนซือเหยีย” (仙师爷) ศาลเจ้าแห่งนี้เดิมทีเป็นศาลเจ้าเล็กๆ กระทั่งในปี ค.ศ. 1875 เยี่ยยาไหลได้อุทิศที่ดินส่วนตัวและระดมทุนจากชาวจีนโพ้นทะเลในการสร้างศาลเจ้าขึ้นใหม่ โดยตั้งชื่อให้ว่า ศาลเจ้าเซียนซือเหยีย (仙四师爷) (石沧金, 2006: 31) ปัจจุบันตั้งอยู่บริเวณไชน่าทาวน์ของกรุงกัวลาลัมเปอร์

เทพประธานของศาลเจ้าเซียนซือเหยียมีด้วยกัน 2 องค์ คือ 1. เซียนซือเหยีย ที่บูชาดวงวิญญาณของเซ็งหมิงลี และ 2. ซือซือเหยีย (四师爷) ที่บูชาดวงวิญญาณของเหยียซือ (叶四) ซึ่งเป็นผู้ที่เยี่ยยาไหลเคารพนับถือ เนื่องจากเมื่อคราวที่เยี่ยยาไหลเดินทางมา กัวลาลัมเปอร์ เหยียซือเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือเยี่ยยาไหล กล่าวกันว่า ตอนที่หลิวเหรินกวงใกล้สิ้นลมหายใจ เขาพยายามจะมอบตำแหน่งกัปตันให้กับเหยียซือ แต่เหยียซือเองเห็นว่าเยี่ยยาไหลเป็นคนที่มีความสามารถ กล่าวหาว่า ทำงานมุงมั่น จึงปฏิเสธไม่รับตำแหน่งกัปตันต่อจากหลิวเหรินกวง และได้เสนอชื่อเยี่ยยาไหลให้ดำรงตำแหน่งกัปตันจีนอีกด้วย (李业霖, 1997: 151) กระทั่งเยี่ยยาไหลได้เป็นผู้นำกลุ่มชาวจีนคนที่ 3 แห่งกัวลาลัมเปอร์

ตำนานความศักดิ์สิทธิ์ของเซ็งหมิงลีแพร่หลายอย่างมากในมาเลเซีย จังห่วยฮาน 张维安 (2018: 247-249) นักวิชาการชาวไต้หวันได้รวบรวมไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

1. หลังจากเซ็งหมิงลีเสียชีวิตแล้ว ครั้งหนึ่งได้มาเข้าฝันเยี่ยยาไหล โดยบอกว่าเขาจะมีเคราะห์ จะมีโจรเข้ามาปล้นทรัพย์สิน ซึ่งก็เป็นจริงดังความฝัน

2. เมื่อครั้งที่เยี่ยยาไหลรวบรวมกำลังพลเพื่อต่อสู้กับกลุ่มกองโจรในเขตพื้นที่กาจัง (Kajang) ถูกฝ่ายตรงข้ามใช้ไสยเวทย์ จน 1 ปีผ่านไป การต่อสู้ยังคงดำเนินต่อไป ไม่สามารถชนะฝ่ายตรงข้ามได้ เยี่ยยาไหลจึงหวนนึกถึงคำพูดของเซ็งหมิงลีที่บอกกับตนในขณะที่ฝัน จึงนำ

เรื่องที่ตนเองฝันไปบอกเล่าและขอคำปรึกษากับพรรคพวก กระทั่งวันที่ 15 เดือน 3 ของปี 1863 (ปฏิทินจีน) เยี่ยย่าไหลจึงเดินทางไปยังราชะห์ อัญเชิญชี้เฝ้าจากกระถางธูปที่บูชาเซ็งหมิงสี่ติดตัวไปอกรบ ใช้เลือดของหมาดำในการขับไล่คุณไสย ทำให้การต่อสู้กับฝ่ายตรงข้าม เป็นไปอย่างราบรื่น โจรผู้ร้ายยอมแพ้

3. ระหว่างที่หลิวเหรินกวางดำรงตำแหน่งกปตันจินที่กัวลาลัมเปอร์ ได้ชวนเยี่ยย่าไหลมาช่วยงานกิจการเหมืองแร่ที่นั่น ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกันกับที่เยี่ยย่าไหลฝันเห็นเซ็งหมิงสี่มาบอกกับตนว่าให้ไปที่กัวลาลัมเปอร์จะก้าวหน้ากว่าเดิม เขาจึงตัดสินใจลาออกจากตำแหน่งกปตันจินของเมืองเซเรมบัน ด้วยเพราะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ระยะเวลาเพียง 2 ปีหน้าที่การงานราบรื่น กิจการก็มีความก้าวหน้าอย่างมาก กระทั่งในปี 1864 จึงได้เดินทางไปยังศาลเจ้าเซียนกู่ เพื่อทำการเช่นสรวงและนำป้ายสลิตดวงวิญญาณของเซ็งหมิงสี่กลับมาบูชาที่สร้างขึ้นเป็นศาลเพียงตาเล็กๆ แห่งหนึ่งในกัวลาลัมเปอร์ และได้เรียกขานเซ็งหมิงสี่ว่า “เซียนซือเหยีย” และศาลแห่งนี้แรกเริ่มมีชื่อว่า ศาลเจ้าเซียนซือเหยีย

4. วันที่ 26 เดือน 9 ของปีรัชศกถงจื้อที่ 3 (同治三年) ตรงกับปี ค.ศ. 1864 เยี่ยย่าไหลเดินทางไปยังราชะห์ เพื่ออัญเชิญควันธูปของเซ็งหมิงสี่กลับไปยังกัวลาลัมเปอร์ สร้างศาลเป็นที่สลิตแห่งดวงวิญญาณที่นั่น เพื่อให้ประชาชนได้กราบไหว้ ระหว่างพิธีบวงสรวง วิญญาณของเซ็งหมิงสี่ได้เข้าสิงร่างทรงบอกว่า ให้ตั้งชื่อศาลเจ้าที่มีหลุมศพตนและวิญญาณเหล่านี้ว่า ศาลเจ้าเซียนกู่

5. ในปีรัชศกทงชี่วี่ที่ 24 (光绪二十四年) ตรงกับปี ค.ศ. 1898 ชาวจีนแซ่หย่ง (杨) ที่อาศัยอยู่ราชัง มีอาชีพปลูกถั่วฝักยาว ถั่วที่เขาปลูกงดงามกว่าไร่อื่น ช่วงเย็นของวันหนึ่ง ลูกชายของคนแซ่หย่งเห็นคนแก่ผู้หนึ่งกำลังขโมยถั่วฝักยาว เลยตะโกนเรียกพ่อ เมื่อชาวจีนแซ่หย่งออกมาดูกลับไม่พบชายแก่คนดังกล่าว เขาจึงคิดว่าบุตรชายคงโกหก ในต่อมาเด็กน้อยก็เห็นชายเฒ่าคนเดิม แต่เมื่อคนแซ่หย่งออกมาก็ไม่พบอะไรตามเดิม ใจเริ่มระแวง คิดว่าชายเฒ่าที่มาขโมยถั่วฝักยาวต้องหลบอยู่ตรงพุ่มไม้เป็นแน่ เขาจึงตัดสินใจถางหญ้า เพียงถางไปไม่นาน พริกก็พินถูกหินก้อนหนึ่งที่กำลังจะล้มไม่ล้ม สายตาจึงจ้องมอง พบว่าเป็นป้ายหลุมศพ

ของเซ่งหมิงลี่ ชายแซ่หยงจึงคิดว่า ชายแก่ที่ขโมยถั่วฝักยาวคือเซ่งหมิงลี่ที่แปลงกายมา จึงไป
กับเพื่อนแซ่ชิว (丘) อีก 2 คน และนำเรื่องดังกล่าวไปบอกกับคนที่ศาลเจ้าเซียนกู่ จากนั้นจึง
ได้นำป้ายหลุมศพของเซ่งหมิงลี่ย้ายไปไว้ที่ศาลเจ้าเซียนกู่

จากตำนานข้างต้นจะเห็นได้ว่า ส่วนมากเป็นการผูกเรื่องที่มีเยี่ยย่าไหลเป็นผู้แสดง
บทบาท เรื่องราวจำนวนมากกล่าวถึงความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานของเยี่ยย่าไหล
ขณะเดียวกันมีร่องรอยที่แสดงถึงความศักดิ์สิทธิ์ของดวงวิญญาณเซ่งหมิงลี่ ที่ปรากฏในเรื่อง
การแปลงกายเป็นชายแก่ขโมยถั่วฝักยาวหรือจะเป็นเรื่องการเข้าฝัน รวมถึงผงรูปที่ใช้บูชาดวง
วิญญาณของเซ่งหมิงลี่สามารถนำมาเป็นเครื่องราง ขจัดคุณไสยต่างๆ ได้ หากแต่เมื่อตัด
เรื่องราวปาฏิหาริย์ทั้งหมดทิ้งจะพบว่า ตำนานเหล่านี้ล้วนบอกเหตุผลทางประวัติศาสตร์ที่ผ่าน
เรื่องเล่า อาทิ การเดินทางไปช่วยเหลือหิวเหรินกวงของเยี่ยย่าไหลที่กัวลาลัมเปอร์ การตั้งชื่อศาล
เจ้าเซ่งหมิงลี่ที่ระเซ่หว่า ศาลเจ้าเซียนกู่ หรือจะเป็นเรื่องการค้นพบป้ายสุสานของเซ่งหมิงลี่ที่
ราฮัง ส่วนการปราบกองโจรที่เข้ามาก่อความวุ่นวาย ซึ่งกลุ่มกองโจรที่ว่าคงเป็นกลุ่มคู่อริ
กล่าวคือ หลังจากที่เยี่ยย่าไหลมาทำงานให้กับหิวเหรินกวงได้ไม่นาน กลุ่มชาวจีนที่อพยพมา
จากเมืองฮุ่ยโจว ซึ่งเป็นชาวจีนแคะเหมือนกับตนจำนวน 1,000 กว่าชีวิตในเมืองไทปิง รัฐเป
ระกั ได้หลบหนีไปอยู่ปิ่นนัง เนื่องจากเขตพื้นที่ไทปิงเป็นฐานที่มั่นของกลุ่มเงินกวางตั้ง
เหตุการณ์ครั้งนั้น หิวเหรินกวงและเยี่ยย่าไหลได้จัดเรือไปรับพวกคนเหล่านั้นมาอยู่ที่
กัวลาลัมเปอร์ เป็นเหตุให้ความความบาดหมาง ชุ่นเคื่องโจระหว่างกลุ่มสมาชิกฮี้ซิงก้อกับ
ไห่ชานกงฮือยั้งทวีความเลวร้าย จึงเกิดเหตุการณ์มุ่งทำร้ายกันอย่างดุเดือดในเวลาต่อมา
(李业霖, 1997: 42)

การที่เยี่ยย่าไหลบูชาดวงวิญญาณของเซ่งหมิงลี่ในฐานะเซียนชื่อเหยีย ได้ตั้งบอกถึง
สถานะของการเป็นเทพเจ้าแล้ว เพราะคำว่า “เซียนชื่อ” หมายถึงบุคคลที่บรรลุเป็นเซียนตาม
ความเชื่อของลัทธิเต๋า ซึ่งสถานะหรือตำแหน่งดังกล่าวได้รับมาจากการแต่งตั้งจากองค์เง็ก
เซียงฮ่องเต้ การสถาปนาในตำแหน่งเซียนชื่อได้ส่งผ่านจากโลกสวรรค์สู่โลกมนุษย์ด้วยวิธีการ
เข้าทรง (王琛发, 2018: 9) หากพิจารณาการตายของเซ่งหมิงลี่ ซึ่งเป็นการตายที่ไม่ปกติ

ชาวจีนเชื่อว่าดวงวิญญาณจะเต็มไปด้วยความอาฆาตพยาบาท จะเป็นผีร้ายที่คอยรบกวน หากไม่ได้รับการบูชาอย่างถูกวิธี แต่เหยียย่าไหล่ได้ช่วยทำให้ผู้คนไม่ติดใจในเรื่องวิญญาณผีร้ายอีกต่อไป และทำให้ผู้คนเชื่อว่าดวงวิญญาณของเซ็งหมิงลี่ได้กลายเป็นเทพเจ้าแล้ว

จากตำนานเรื่องเล่าต่างๆ เพียงพอทำให้เชื่อได้ว่าเหยียย่าไหล่พยายามสร้างแรงขับเคลื่อนบางอย่าง ด้วยการทำให้มีดวงวิญญาณของเซ็งหมิงลี่กลายเป็นเทพเจ้า โดยที่ตนเองจะเป็นตัวแสดงหลักของเรื่องราวทั้งหมด ซึ่งการแสดงบทบาทของเหยียย่าไหล่และการสร้างตำนานความเชื่อเหล่านี้ น่าเชื่อว่าเพราะต้องการเสริมสร้างกำลังใจในหมู่พรรคพวกของตน เพื่อต่อสู้กับฝ่ายตรงข้าม จึงทำให้กบฏจีนคนแรกแห่งเมืองเซเรมบัน รัฐเนอเกอรีเซิมบิลัน ถูกใช้ในเชิงสัญลักษณ์เพื่อการต่อสู้ ด้วยวิธีทำให้กลายเป็นเทพเจ้าประจำกลุ่มของชาวจีนแคะที่อาศัยอยู่ในแหลมมลายู ทั้งนี้เพราะว่าผู้ตายเป็นจีนแคะ เคยดำรงตำแหน่งกบฏจีนในเขตพื้นที่ที่มีชาวจีนแคะอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น เป็นการแสดงถึงบทบาทและสถานะที่เป็นผู้นำชาวจีนแคะและผู้จัดสร้างศาลเจ้าก็เป็นชาวจีนแคะเช่นกัน

ปัจจุบันศาสนสถานที่บูชาเซ็งหมิงลี่มีอยู่จำนวนมาก ซึ่งศาลเจ้าที่มีประวัติความเป็นมาที่แน่ชัด กล่าวคือ ทราบถึงปีที่สร้างศาลมีอยู่ด้วยกัน 15 แห่ง ดังต่อไปนี้ (石沧金, 2014: 27 และ 张维安, 2018: 240)

ตารางรายชื่อศาลเจ้าที่บูชาเซ็งหมิงลี่ (เขียนชื่อเหยีย)

ลำดับ	ชื่อศาลเจ้า	สถานที่ตั้ง	ปีที่สร้าง
1	ศาลเจ้าเซียนกู่ (千古庙)	เมืองเซเรมบัน รัฐเนอเกอรีเซิมบิลัน	ค.ศ.1861
2	ศาลเจ้าเซียนชื่อชื่อเหยีย (仙四师爷庙)	ย่านไชน่าทาวน์ กรุงกัวลาลัมเปอร์	ค.ศ.1864
3	ศาลเจ้าเซียนชื่อเหยีย (仙师爷宫)	เมืองเซเรมบัน รัฐเนอเกอรีเซิมบิลัน	ค.ศ.1869
4	ศาลเจ้าเซียนชื่อชื่อเหยีย (仙四师爷宫)	เมืองราวัง (Rawang) รัฐสลังงอร์	ค.ศ.1869
5	ศาลเจ้าเซียนชื่อ (仙师宫)	เมืองมัวร์ (Muar) รัฐยะโฮร์	ค.ศ.1872
6	ศาลเจ้าเซียนชื่อชื่อเหยีย (仙四师爷宫)	เมืองเซเมเนยห์ (Semenyih) รัฐสลังงอร์	ค.ศ.1880

7	ศาลเจ้าเซียนซือซือเหยีย (仙四师爷庙)	เมืองฮูลูลังงอร์ (Hulu Selangor) รัฐสลังงอร์	ค.ศ.1890
8	ศาลเจ้าก่วงฝุกง (广福宫)	ย่านไชนาทาวน์ เมืองมะละกา	ค.ศ.1890
9	ศาลเจ้าโบราณเย่วซาน (岳山古庙)	กัวลากูบูนฮารู (Kuala Kubu Bharu) รัฐสลังงอร์	ค.ศ.1895
10	ศาลเจ้าฝูเจ็งกง (福圣宫)	เมืองทิตีคอง (Titikong) รัฐเนอเกอรีเซิมบีลัน	ค.ศ.1895
11	ศาลเจ้าเซียนซือซือเหยีย (仙四师爷宫)	เมืองเซอเรนดาห์ (Titikong) รัฐสลังงอร์	ค.ศ.1898
12	ศาลเจ้าซือเหยีย (师爷宫)	เมืองกาจัง (Kajang) รัฐสลังงอร์	ค.ศ.1898
13	ศาลเจ้าซือเหยีย (师爷宫)	เขตซันโก เบสิ (Sungai Besi) กรุงกัวลาลัมเปอร์	ค.ศ.1901
14	ศาลเจ้าก่วงฝุกง (广福宫)	เมืองเบนตง (Bentong) รัฐปะหัง	ค.ศ.1902
15	ศาลเจ้าโบราณหลงปิง (龙邦古庙)	เมืองกาลุมปิง (Kalumpang) รัฐสลังงอร์	ค.ศ.1902

ข้อมูลข้างต้นได้ให้ภาพการแพร่กระจายของเชื่อที่เกี่ยวข้องกับเซ็งหมิงลืออย่างน่าสนใจ จะเห็นได้ว่า ระหว่างปี 1861-1902 หรือประมาณ 40 ปี ศาลเจ้าที่บูชาดวงวิญญาณของเซ็งหมิงลือได้กระจายไปในหลายพื้นที่ โดยศาลเจ้าทั้งหมดตั้งอยู่ฝั่งมาเลเซียตะวันตก ทั้งนี้เนื่องด้วยตำนานแห่งความศักดิ์สิทธิ์ของเซ็งหมิงลือเกี่ยวข้องกับดินแดนแถบนี้ ซึ่งจำนวนและการแพร่กระจายของศาลเจ้าที่บูชาดวงวิญญาณของเซ็งหมิงลือยังทำให้เห็นถึงการขยายตัวและเส้นทางการอพยพของกลุ่มวัฒนธรรมจีนแคะในมาเลเซียอีกด้วย กล่าวคือ ในช่วง 40 ปีแรก ชาวจีนแคะยังอาศัยกระจุกตัวอยู่ในหลายเมืองของรัฐสลังงอร์และรัฐเนอเกอรีเซิมบีลัน ซึ่งสอดคล้องกับการดำรงตำแหน่งกัปตันจีนของทั้ง 2 รัฐ ล้วนเป็นชาวจีนแคะ แสดงว่าพื้นที่ดังกล่าวมีชาวแคะอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ดังนั้นผู้นับถือเซ็งหมิงลือในยุคแรกส่วนมากคือผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นกรรมกรในเมืองแร่ ต่อมาเมื่อต้องย้ายไปทำเหมืองที่เมืองอื่นๆ กรรมกรกลุ่มนี้ก็จะนำความเชื่อดังกล่าวไปด้วย (石沧金, 2006: 33) หมายความว่ากรรมกรเหมืองแร่ที่เป็นชาวจีนแคะในมาลายูบูชาเซ็งหมิงลือในฐานะเทพอารักษ์ประจำกลุ่มอาชีพการทำเหมืองแร่ตนเอง

เทพอารักษ์ประจำอาชีพถือเป็นระบบความเชื่อที่ชาวจีนยึดถือมาช้านาน การที่จะนับถือบุคคลใดในฐานะเทพอารักษ์ประจำอาชีพได้นั้น คุณลักษณะของผู้นั้นจะตรงกับข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อรวมกันก็ได้ โดยมีดังนี้คือ

1. ผู้มีคุณูปการต่ออาชีพนั้นๆ เช่น หลู่ป่าน (鲁班) ที่ผู้ประกอบอาชีพก่อสร้างให้ความนับถือ เพราะตำนานเรื่องเล่ากล่าวว่าท่านได้ประดิษฐ์สิ่งของที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการก่อสร้างหลายสิ่งอย่าง
2. ผู้เคยประกอบอาชีพหรือเกี่ยวข้องกับอาชีพนั้นๆ เช่น ผู้ที่ประกอบอาชีพฆ่าสัตว์จะบูชาจิ้งเหว (张飞) เพราะในตำนานเล่าว่าจิ้งเหวเคยเป็นคนฆ่าสัตว์มาก่อน
3. ผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีฝีมือในการประกอบอาชีพนั้นๆ เช่น ตู้คัง (杜康) ดังมีคำพูดที่ว่า “อะไรที่สามารถคลายความทุกข์ได้เล่า ก็คงมีเพียงแต่ตู้คัง” (何以解忧，惟有杜康) ซึ่งเป็นการใช้ชื่อของตู้คังแทนความหมายของสุราที่มีรสชาติดีเหนือกว่าผู้อื่นทำ
4. ผู้ใช้สิ่งของที่เกี่ยวข้องกับอาชีพนั้นๆ เช่น กวนอู (关羽) ที่ช่างตัดผมบูชาในฐานะเทพอารักษ์ประจำอาชีพอีกองค์หนึ่ง นอกเหนือจาก หวงตี้ (黄帝) หลัวจู่ (罗祖) เฉินซีจื่อ (陈七子) หลิวตั้งปิน (吕洞宾) เป็นต้น เนื่องด้วยผู้ประกอบอาชีพตัดผมเห็นว่ากวนอูถือจ้าว ซึ่งเป็นของมีคมเหมือนกัน แต่มีขนาดใหญ่กว่ามีดของช่างตัดผมเลยนับถือกวนอู
5. ผู้มีตำนานเรื่องเล่าถึงความซื่อสัตย์หรือการมีส่วนร่วมในอาชีพนั้นๆ เช่น จูปาเจี้ย (猪八戒) หรือตือโปเปียกั๋งที่วรรณกรรมไซอิ๋วเขียนถึงความมักมากในกาม เลยถูกผู้ประกอบอาชีพโสเภณีหรือหอนางโลมบูชาในฐานะเทพประจำกลุ่มอาชีพดังกล่าว (李乔, 1999: 141-545)

ดังนั้น หากนำระบบการยกย่องเทพอารักษ์ประจำกลุ่มอาชีพของจีนมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ก็必将พบว่า เชิงหมิงสี่ได้รับการบูชาในฐานะเทพเจ้าประจำกลุ่มอาชีพกรรมกร

เหมืองแร่ไม่ใช่เรื่องแปลกแต่อย่างใด เนื่องจากเซ็งหมิงลีเป็นผู้ที่ประกอบธุรกิจเหมืองแร่ มีความผูกพันกับอาชีพดังกล่าว และเป็นหัวหน้าเหมืองแร่ด้วย

ในระยะแรก เซ็งหมิงลีได้รับการบูชาเฉพาะกลุ่มจีนแคะในฐานะเทพอารักษ์ของกลุ่มอาชีพการทำเหมืองแร่ แต่ต่อมาชาวจีนกลุ่มกวางตุ้ง ซึ่งเป็นคู่อริที่ยอมรับในคติความเชื่อดังกล่าว เนื่องจากหลังจากที่เหยียย่าไหลเสียชีวิต รัฐบาลอังกฤษได้มอบหมายให้เยี้ยจ้ออิงขึ้นดำรงตำแหน่งกัปตันจีนแห่งเมืองกัวลาลัมเปอร์คนต่อไป ขณะเดียวกันก็แต่งตั้งเจ้าอี้วี่ (赵煜) ซึ่งชาวจีนกวางตุ้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มจีน ที่กำกับดูแลคติความทั่วไปอีกตำแหน่งหนึ่ง ซึ่งตำแหน่งดังกล่าวเป็นตำแหน่งที่รัฐบาลอังกฤษสร้างขึ้นใหม่ เนื่องจากตอนนั้นจำนวนผู้คนของกลุ่มจีนกวางตุ้งเป็นรองกลุ่มจีนแคะเท่านั้น ทั้งยังมีบทบาทสำคัญในด้านธุรกิจมากขึ้น อังกฤษจึงต้องเอาใจชาวจีนทั้งสองกลุ่ม เยี้ยจ้ออิงเป็นกัปตันเพียง 5 ปีก็เสียชีวิต ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกคนต่อมาก็คือเยี้ยกวนเซ็ง บุคคลผู้นี้แม้ว่าเป็นชาวจีนแคะ แต่เป็นจีนแคะในถิ่นกวางตุ้ง ไม่ใช่เมืองสุขุขใจเหมือนกับกัปตันคนก่อนๆ เมื่อเข้ามารับตำแหน่งกัปตันแล้วก็พยายามไม่ให้เกิดปัญหาระหว่างกลุ่มจีนแคะกับจีนกวางตุ้ง ขอบเขตหน้าที่การรับผิดชอบที่ผู้นำกลุ่มจีนกวางตุ้งได้รับจากรัฐบาลอังกฤษ ตนเองก็ไม่ก้าวก่าย อะไรที่เป็นประโยชน์ของชาวจีนอื่นก็อนุญาตให้ดำเนินการ เช่น การสร้างสมาคมจีนกวางตุ้งและศาลเจ้ากวางตุ้ง เป็นต้น ดังนั้นจึงเกิดการสมานกลมเกลียวของชาวจีนทั้ง 2 กลุ่มมากยิ่งขึ้น (张晓威, 2017: 163-175) ทั้งนี้ ผู้นำของทั้ง 2 กลุ่ม ต่างให้ความสำคัญและยกย่องดวงวิญญาณของเซ็งหมิงลี เป็นเหตุให้เซ็งหมิงลีได้กลายเป็นเทพอารักษ์ประจำกลุ่มอาชีพการทำเหมืองแร่ของชาวจีนแคะและจีนกวางตุ้ง ซึ่งต่อมาความเชื่อดังกล่าวได้ขยายวงกว้าง จนที่เป็นยอมรับของชาวจีนทุกวัฒนธรรม ที่ต่างยกย่องให้เซ็งหมิงลีเป็นเทพอารักษ์ประจำกลุ่มอาชีพการทำเหมืองแร่ของชาวจีนโพ้นทะเลทั้งหมดในมาลายู (李丰楙, 2018: 303-304) จึงทำให้ศาลเจ้าที่บูชาเซ็งหมิงลีเพิ่มจำนวนมากขึ้น เช่น ศาลเจ้าซือเหยีย (师爷庙) เมืองสุโหงซิปุต (Sungai Siput) รัฐเปรัก ศาลเจ้าซานเซ็งกง (三圣宫) เมืองกัมบัง (Gambang) ศาลเจ้ากวนอิม (观音堂) เมืองเราบ รัฐปะหัง เป็นต้น (张维安, 2018: 241)

สรุป

กบัตันจินคือตำแหน่งผู้นำกลุ่มชาวจีนที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างถูกต้องจากผู้ปกครองท้องถิ่น หรือผู้ปกครองในขณะนั้น เป็นตำแหน่งที่เปรียบเสมือนหัวหน้าใหญ่ของเขตพื้นที่นั้นๆ การที่เหยี่ยวไหลผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกบัตันจินคนที่ 3 แห่งเมืองเซเรมบันและเมืองกัวลาลัมเปอร์ เป็นผู้สร้างหรือหยิบยื่นความเป็นเทพให้กับเซ็งหมิงลี่ เป็นไปได้ว่าเพื่อให้ผู้อยู่ภายใต้การผู้ปกครอง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกรรมกรเหมืองแร่ตึบุกที่เป็นชาวจีนและเกิดความสมานฉันท์ กลมเกลียวเป็นปึกแผ่น กล่าวคือ เซ็งหมิงลี่ถูกใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของกลุ่มกรรมกรชาวจีนและในฐานะเทพอารักษ์ประจำอาชีพเหมืองแร่ เมื่อกาลเวลาผ่านไปความเชื่อดังกล่าวได้ขยายวงกว้าง เซ็งหมิงลี่จึงกลายเป็นเทพเจ้าที่ชาวจีนโพ้นทะเลทุกกลุ่มวัฒนธรรมทางภาษาในมาเลเซียให้ความนับถืออย่างสูง

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ. (2544). **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดภูเก็ต**. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. (2545). **นิทานโบราณคดี**. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- วรุณสิริ วัฒนอาภรณ์ชัย. (2534). **การสะสมทุนของชาวจีนในมลายู ค.ศ.1819-1900**. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณี บัวเล็ก. (2549). **ระบบกงสี: กำเนิดและวิถีชีวิตของชนชั้นแรงงานรับจ้างในประเทศไทย ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ถึง คริสต์ศตวรรษที่ 19**. กรุงเทพฯ: สำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

สุรสิทธิ์ อมรวณิชศักดิ์. (2559). “เทพสตรีจีนในสังคมไทย: ว่าด้วยเรื่องชื่อของเจ้าแม่มาจู่”.

ใน พิพัฒน์ กระแจะจันทร์ บรรณาธิการ. **พลังผู้หญิง แม่เมีย และเทพสตรี: ความจริงและภาพแทน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

สายฝน จิตนุกงศ์. (2015). “นางเลือดขาว: ตำนานกับการสร้างสินค้าทางวัฒนธรรม”. ใน **สารอาศรมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์**. ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 เดือนตุลาคม 2557- มีนาคม 2558.

ศุภรัตน์ เลิศพาณิชย์กุล. (2524). **สมาคมลับอั้งยี่ในประเทศไทย พ.ศ. 2367-2453**.

วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาจีน

冯承钧校注. (1938). 《星槎胜览校注》. 长沙: 商务印书馆.

珙珍著; 向达校注. (2017). 《西洋番国志》. 北京: 华文出版社.

汉语大词典编辑委员会. (1990). 《汉语大词典》 (第一册). 上海: 汉语大词典出版社.

何启良主编. (2014). 《马来西亚华人人物志》. 八打灵: 拉曼大学中华研究中心.

黄海德. (2017). “东南亚华人社会与甲必丹制度: 马六甲青云亭碑刻铭文的个案考察” 载, 《第二届华人宗教国际学术研讨会会议论文集》.

曼谷: 泰国法政大学东亚研究所中国学研究中心.

黄文斌. (2013). 《马六甲三宝山墓碑集录》 (1614-1820). 吉隆坡: 华社研究中心.

李丰楙. (2018). 《从圣教到道教: 马华社会的节俗、信仰与文化》. 台北: 台大出版中心.

李乔. (1999). 《业神崇拜: 中国民众造神运动研究》. 北京: 中国文联出版社.

李业霖. (1997). 《吉隆坡开拓者的足迹: 甲必丹叶亚来的一生》. 吉隆坡: 华社研究中心.

阮湧俤. (2013). 《吉打客家籍甲必丹与华人方言群社会的互动—以戴春桃

- 与罗启立为个案》. 拉曼大学中华研究院文学硕士学位论文.
- 石沧金. (2006). “叶亚来与仙四师爷庙关系考察”载《东南亚纵横》. 第4期.
- 石沧金. (2014). “原乡与本土之间：马来西亚客家人的民间信仰考察”载《八桂侨刊》. 第4期.
- 王赓武著；姚楠编译. (1988). 《南海贸易与南洋华人》. 香港：中华书局香港分局.
- 王国平. (1993). “秘密会社对近代东南亚华人社会的影响”载《东南亚》. 第1期.
- 王琛发. (2018). “清代以来马来亚道教的落地形态与演变”载《弘道》. 第1期.
- 武斌. (1998). 《中华文化海外传播史》. 西安：陕西人民出版社.
- 巫乐华主编. (1994). 《华侨史概要》. 北京：中国华侨出版社.
- 颜清煌. (2017). 《海外华人世界：族群、人物与政治》. 新加坡：新加坡国立大学中文系和八方文化企业公司.
- 叶耿瑾. (2004). “吉隆坡华人古建筑的保护现状——以仙四师爷庙为实例”载《文物世界》. 第2期.
- 张廷玉等. (1974). 《明史》. 北京：中华书局.
- 张维安. (2018). “从马来西亚客家到华人的在地信仰：仙师爷盛明利”载萧新煌主编. 《台湾与东南亚客家认同的比较：延续、断裂、重组与创新》. 中坜：国立中央大学出版中心.
- 张晓威. (2017). “甲必丹叶观盛时代的吉隆坡客家帮权政治发展（1889-1902）”载《全球客家研究》. 第9期.